

הקדמה למסכת תמיד

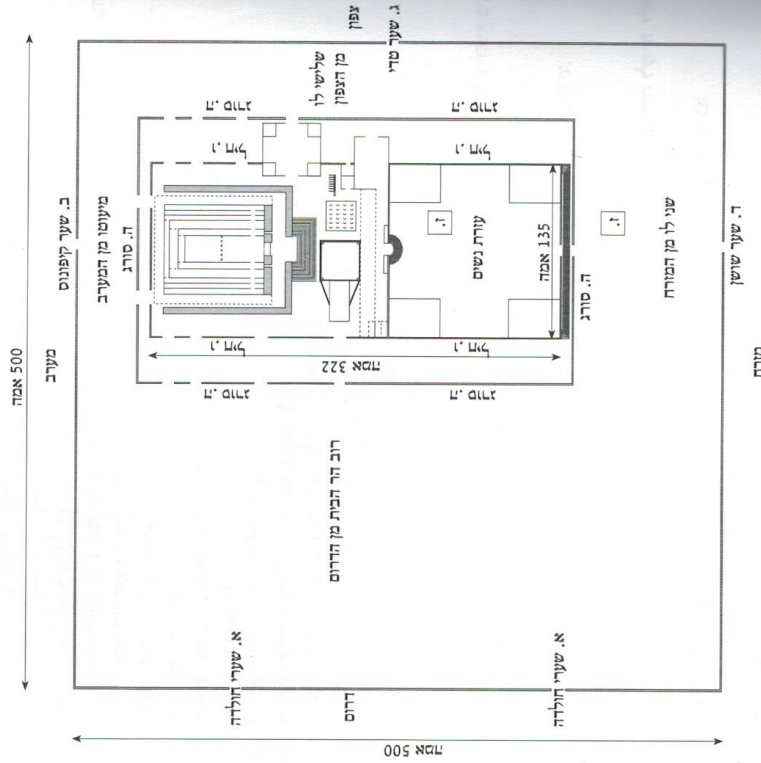
נושא המסכת: מסכת תמיד מלמדת את סדר הקרבת קרבן תמיד של שחר בכל יום. המסכת פותחת בעבודת הכהנים הלילה: שמירת המקדש, לינה בבית המוקד, והגומת הדשן הנעשית לפני עלות השחר. בהמשך המסכת מתבאר סדר הקרבת התמיד: שחיטתו, קבלת חריקת הדם, ניתוחו לאיברים והקרבנו על גבי המזבח. כמו כן עוסקות המסכת בפתחת שערי ההיכל, בהטבת הנרות, בהקטרת הקטורת, באמירת קריאת שמע וברכת כהנים, בניסוך היין ובשירת הלויים.

המקור בתורה: "ואמרת להם, זה האשה אשר תקריבו לה, בבשים בני שנה הממנם שנים ליום עלה תמיד. את הכבש אחד תעשה בבקר, ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. ועשיות האיפה סלת למנחה, בלילה בשמן פתית רביעת הוהן עלת תמיד, העשית בהר סיני, לריח ניחח אשה לה. ונספו רביעת הוהן לפבש האחד בקיש הפך נסך שבר לה. ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, פמנתת הפכו ונספו תעשה אשה ריח ניחח לה." (במדבר כח: ג-ח).

"והקטיר עליו אהרן קטרת סמים, בבקר בבקר בהיטבו את הנרות וקטורה ובהעלת אהרן את הנרות בין הערבים וקטורה, קטרת תמיד לפני ה' לזדתיכם" (שמות ל: ז-ח).

סדר העבודה: כתב הרמב"ם (פירושו למ"ג בפ"י): "סדר הקרבת התמיד של כ"י יום... מערכה גדולה קודמת למערכה שנייה של קטורת, ומערכה שנייה של קטורת קודמו לסידור שני גזירי עצים, וסידור שני גזירי עצים קודם לדישון מזבח הפנימי, ודישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות, והטבת חמש נרות קודמת לזם התמיד, ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות, והטבת שתי נרות קודם לקטורת, והקטורת קודם לאיברים ואיברים למנחה, ומנחה לחביתין, וחביתין לנסכים, ונסכים למוספין, ומוספין לבויכין ובויכין לחמיד של בין הערבים, שנאמר: והקטיר עליה חלב השלמים עליה השלם כו' וקרבנות כולם. והסדר הזה כולו הוא על דעת אבא שאול, ... אבל חכמים אומרים שהיו זורקין דם התמיד ומטיב חמש נרות ומקטיר קטורת ואחר כך מטיב שתי נרות, והלכו נוחמים". עיין עוד סיכום כל סדר העבודה, בעיקר מפרשים לפ"ז מ"ג ובתשרים מס' 35 וכן בסיכומים וטבלאות בסוף המסכת.

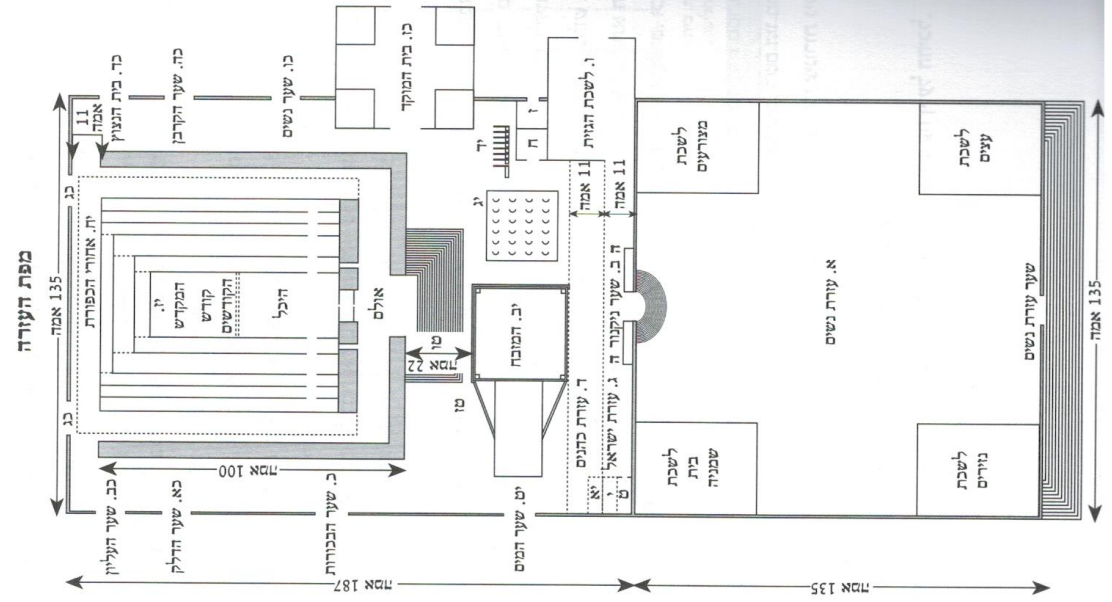
מפת הר הבית

הערה: המקדש במפה זו צויר כשישית הרע"ב והדמכים

הערות למפת הר הבית

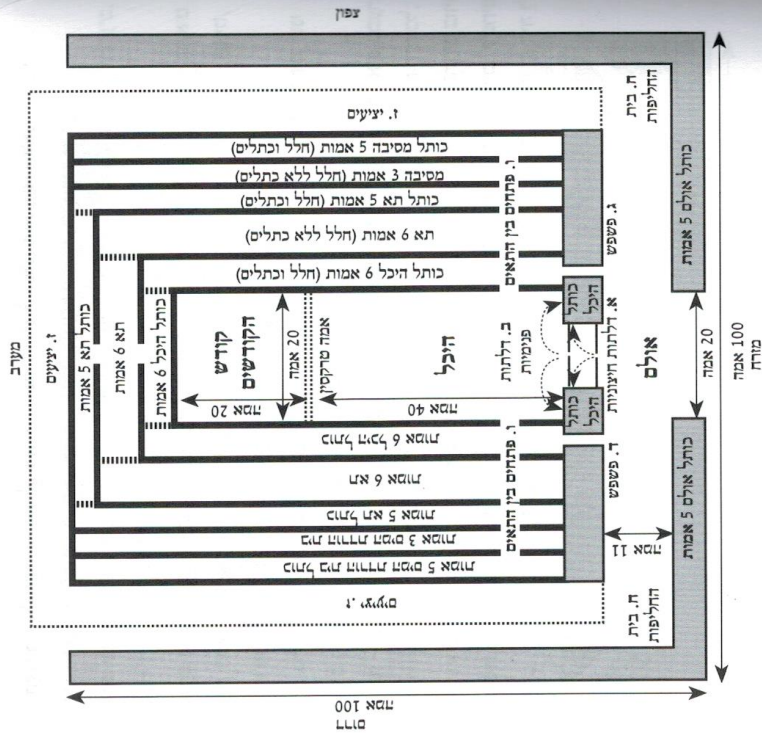
- הר הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה. רוב שטחו של הר הבית היה מן הדרום והשטח השני בגודלו היה מן המזרח. השטח השלישי בגודלו היה מן הצפון. והשטח הקטן ביותר של הר הבית היה מן המערב.
- א. שני שערי חולדה בדרום.
- ב. שער קפונים במערב.
- ג. שער טרי בצפון.
- ד. שער שושן מן המזרח. על שער שושן היתה מצוירת צורה של שושן הברדה.
- ה-ו. הסורג וחולל. הסורג היה גדר, העשויה ממוטות עץ, שהקיפה את העזרה. כנגד כל פתח מפתחי העזרה היה פתח בסורג (תפא"י מידות פי"ב אות ז'). לפנים מן הסורג היה החלל; החלל מקודש יותר מחד הבית, ששמא מת ועובר כוכבים מותרים להכנס להר הבית, אבל אסורים להכנס לחלל (כלים פי"א, מ"ח). תפקיד הסורג היה לסמן לנוכרי ולטמא מת עד היכן הם רשאים להכנס (תפא"י שם).
- ז. לשכת סנהדרין קטנה. במסכת סנהדרין פרק אלו חן הנהנמן משנה ב, מבואר, שהיו שלושה בני דינין בהר הבית. בית דין אחד, סנהדרין של עשרים ושלושה, היה בהר הבית. בית דין שני, אף הוא סנהדרין של עשרים ושלושה, היה בעזרת נשים. ובית דין שלישי הוא סנהדרין גדולה של שבעים ואחד, כלשכת הגזית (ראה מפת העזרה אות ו'). לא נתבאר במשנה מקומם המדויק של בני הדין שבעזרת נשים ובהר הבית, ואולם מדברי רש"י בפרושו שם (וכן כתב הרע"ב) נראה שאותו שבהר הבית היה סמוך לפתח המזרח של עזרת נשים, ואותו שבעזרת נשים היה סמוך לשער ניקנור.

העזרת למפת העזרה

- א. עזרת נשים - מן החל עלו לעזרת נשים ב-12 מעלות, ארבע לשכות היו בארבע פנותיה.
- ב. שער ניקור - לשער ניקור עלו ב-15 מעלות, שהיו חצו גורו עגולה.
- ג. עזרת ישראל היתה 135 אמה על 11 אמה.
- ד. עזרת כהנים היתה 135 אמה על 11 אמה. הרוכן היה בעזרת כהנים. עזרת כהנים הגיעה עד המזבח.
- ה. שתי לשכות היו ליצדי שער ניקור. לשכת פנחס המלביש לימני ולשכת עזרי חביתין לשמאל.
- ו. לשכת הגזית - מקום מושב הסנהדרין, שם גם היו הכהנים מטילים פייסות וכן שם היו מתפללים - ראה פ"ב, מ"ז ופ"ג, מ"א.
- ז. לשכת העץ וגקראת גם לשנת פרהרין - לשם היו מפרשים כהן גדול שבעה ימים קודם יום הכיפורים.
- ח. לשכת הגולה - שם היה בור מים שכרו עולי הגולה.
- ט. לשכת המלח - שם היה מלח לכל הנצרך בעזרה.
- י. לשכת בית הפרווה, ועל גבה בית טבלה - בלשכה זו מלחו עזרות הקדשים.
- יא. לשכת המדיחין - שם היו מדיחים את הכרס - ראה פ"ד, מ"ב.
- יב. המזבח.
- יג. בית המטבחיים - מקום המבעות, ראה פ"ג, מ"ז צ"ד, 24, ופ"ד, מ"א צ"ד 43-40.
- יד. הגניס והשולחנות - ראה פ"ג, מ"ז צ"ד, 25.
- טו. בן האולם והמזבח היו 22 אמה, ובתו 12 מעלות לעלות לאולם.
- טז. כאן היה הכיור לקדוש ידים והגלים. הכיור היה בן האולם והמזבח משוך כלפי דרום שלא יחצוץ בין המזבח ופתח האולם. מראה הכיור והמוכני ראה צ"ד, 9. כאן גם היו שני שולחנות, ראה פ"ג, מ"ז צ"ד 107.
- יז. המקדש. בתרשים זה צויר המקדש כפי שיטת הרמב"ם והרע"ב. וראה להלן מפת המקדש.
- יח. אזורי הכפורית, כלומר אזורי קודש הקדשים היה מקום פנוי 11 אמה.
- יט. שער המום, ועל גבול בית אבטינס ובית הטבלה. - ראה פ"א, מ"א צ"ד 2.
- כ. שער הכבורות. כתב הרע"ב במידות פ"א מ"ד שדרך שער זה היו מכניסים את הכבורות לעזרה, לפי ששושלתן בדרום.
- כא. שער הדלק. כתב הרע"ב במידות פ"א, מ"ד שדרך שער זה היו מכניסים עצים למערכה שעל גבי המזבח.
- כב. שער העליון.
- כג. שני שערים בכותל מערב של העזרה.
- כד. שער הניצוץ, אחד משערי העזרה. וראה פ"א, מ"א צ"ד 3.
- כה. שער הקרבן. כתב הרע"ב במידות פ"א, מ"ז שמשם היו מכניסים לעזרה קדשי קדשים ששושלתן צפון.
- כו. שער נשים, כתב הרע"ב בשקלים פ"ז, מ"ז שדרך שער זה נכנסו נשים לסמוך על קרבנן לדעת הסוברים שאשה סומכת על קרבנה, ולדעת הסוברים שאין אשה סומכת על קרבנה היו נכנסות לעמוד על קרבנן.
- כז. בית המוקד - ראה פ"א, מ"א וצ"ד 4, וראה עוד פ"ג, מ"ז וצ"ד 23.

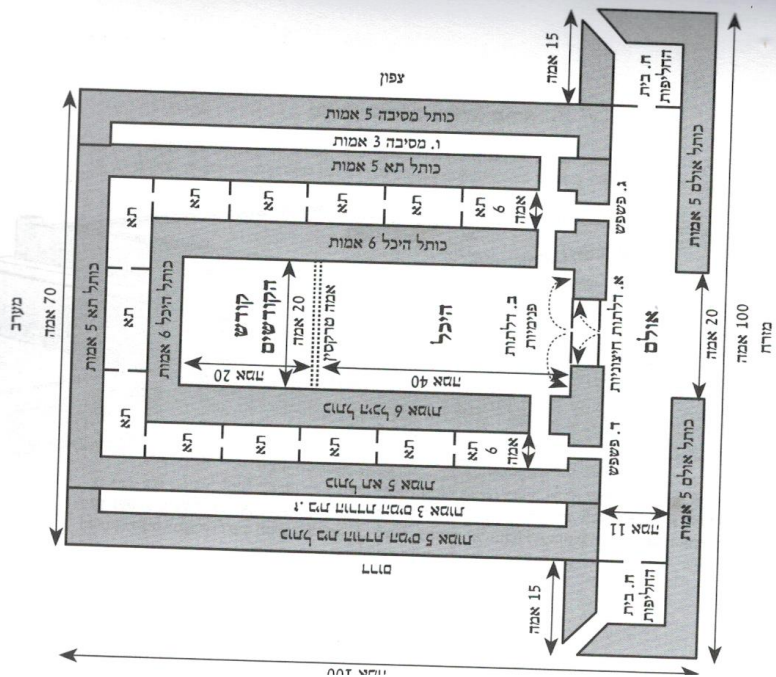
מפת ההיכל והאולם והתאים על פי שיטת הרע"ב (ההמכ"ם)

הערות למפת ההיכל והאולם והתאים על פי שיטת הרע"ב (ההמכ"ם)

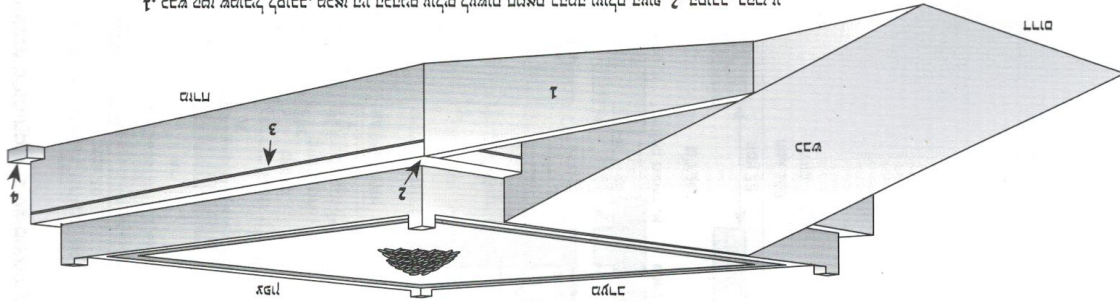
- שתי דלתות חיצוניות היו בפתחו של היכל, בעובי הכותל במרחק אמה מקצה הכותל. וכשהיו נפתחות היו מכסות את עובי הכותל.
- שתי דלתות פנימיות היו בפתחו של היכל מבפנים וכשהיו נפתחות היו מכסות את כל רוחב הכותל המזרחי של היכל.
- פשפש צפוני שממנו נכנסו לתא הנקרא כותל היכל, ומשם נכנסו להיכל עצמו לפתוח דלתות פנימיות ולאחריהן דלתות חיצוניות. פי"ג, מ"ז-מ"ח, ציורים 28-29.
- פשפש דרומי שהיה סגור תמיד.
- התאים היו מקיפים את ההיכל כמתואר בתרשים, והיו שלוש קומות זו על זו. ולצד צפון ודרום היו חמישה עשר, חמש ועל גבן חמש ועל גבן חמש. ולצד מערב היו שמונה, שלוש ועל גבן שלוש ועל גבן שניים.
- כותל המסיבה היה חמש אמות אשר כללו עובי שני כתלים וחלל ביניהם. ולא נתבאר עובי הכתלים ורוחב החלל שבניהם. וכתב המהר"ם קוים בפירושו למסכת מידות פי"ד, מ"ג שנראה לו שרוחב הכתלים היה אמה והחלל שבניהם שלוש אמות, שאי אפשר לחלל להיות פחות מכך, וגם הכתלים מפני גובהם אי אפשר שיהיו פחות מאמה. המסיבה היתה שלוש אמות של חלל. כותל התא היה חמש אמות אשר כללו עובי שני כתלים וחלל ביניהם. התא היה שש אמות חלל, וכותל ההיכל היה שש אמות שכללו עובי שני כתלים וחלל שבניהם. וכן לדרום וכן למערב.
- מסיבה נקרא התא הרביעי בקומה התחתונה באפון. ממנו היו עולים במדרגות מסתובבות לגג התאים. בית הורדת המים נקרא התא הרביעי בקומה התחתונה בדרום. לשם היו מתנקים מי הגשמים שהיו יורדים על גג המקדש (וכנראה שהיו מתנקים לשם על ידי צינורות ניקוז)
- התאים היו פתוחים זה לזה.
- יציעים - שלושה יציעים זה על גבי זה הקיפו את התאים.
- בית החליפות היה משני צידי האולם באותן עשר אמות שהאולם עורף על היכל.

מפת ההיכל והאולם והתאים על פי שיטת תי"ט ותפא"י בשם ראשונים

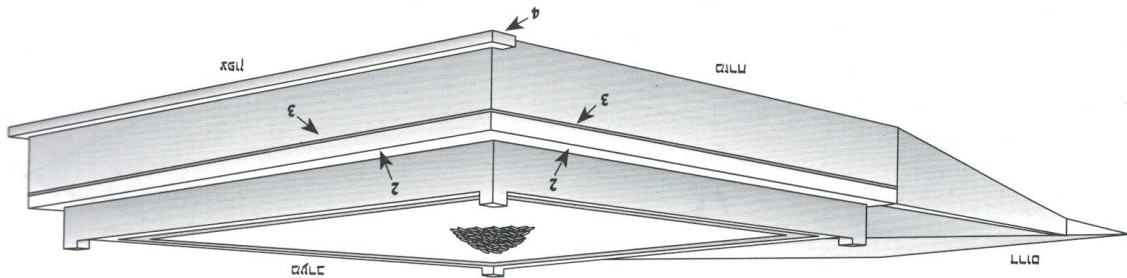
- העדות למפת ההיכל והאולם והתאים על פי שיטת תי"ט ותפא"י בשם ראשונים
- האולם - לשיטה זו האולם לא הקיף את ההיכל, אלא היה בנוי מלפניו בלבד.
- א.ב. דלתות חיצוניות ופנימיות, ראה מפת ההיכל והאולם לשיטת הרמב"ם והרע"ב.
- ג. פשפש צפוני שממנו נכנסו לתא ומשם להיכל. ראה מפת ההיכל לשיטת הרמב"ם והרע"ב.
- ד. פשפש דרומי שהיה סגור תמיד.
- ה. התאים היו מקיפים את ההיכל כמתואר בתרשים, והיו שלוש קומות זו על זו. והיו התאים בצפון חמש עשרה (חמש בכל קומה), בדרום חמש עשרה (כני"ל) ובמערב שמונה תאים, שלוש על גבי שלוש ועוד שניים על גביהם.
- ו. רוחב כל התאים 6 אמות, ואורכם לא נתפרש במשנה. לכל תא היו שלושה פתחים, שני פתחים לתאים הסמוכים לו ופתח לתא שעל גביו.
- ז. מסיבה - מקום לא מקורה, ובו כבש שעולה לאורך הכותל עד שמינע לגנות התאים במערב.
- ח. בית הורדת המים - מקום לא מקורה, ואליו היו מתנקזים מי הגשמים מגג האולם וההיכל.
- ט. בית החליפות - היה משני צידי האולם העורפים על ההיכל. והיו לבתי החליפות פתחים בזווית הצפונית מערבות והדרומית מערבית, כדי להכשיר את העזרה שמצפון ומדרום להיכל לשיטת קדשים. שכן אין שוחטים קדשים אלא במקום הפתוח לאוהל מועד (תפא"י - וכמו כן היה לול ככותל מערב של התאים להכשיר שחיטת קדשים במערב)

'סוֹבֵלְמַט' מִבְּמֵה 'לִקְוֵה' מִן זֶה יִקְרָא מִזְמַנָּה וְזֶה אֵל
 לְפָנֶיךָ יִשְׂרָאֵל וְזֶה אֵל עִבּוֹן לֹא יִשְׂרָאֵל 'לִבְּמֵה' וְזֶה יִשְׂרָאֵל מִזְמַנָּה מִבְּמֵה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה
 לֹא יִשְׂרָאֵל מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה
 אֵל לְפָנֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה

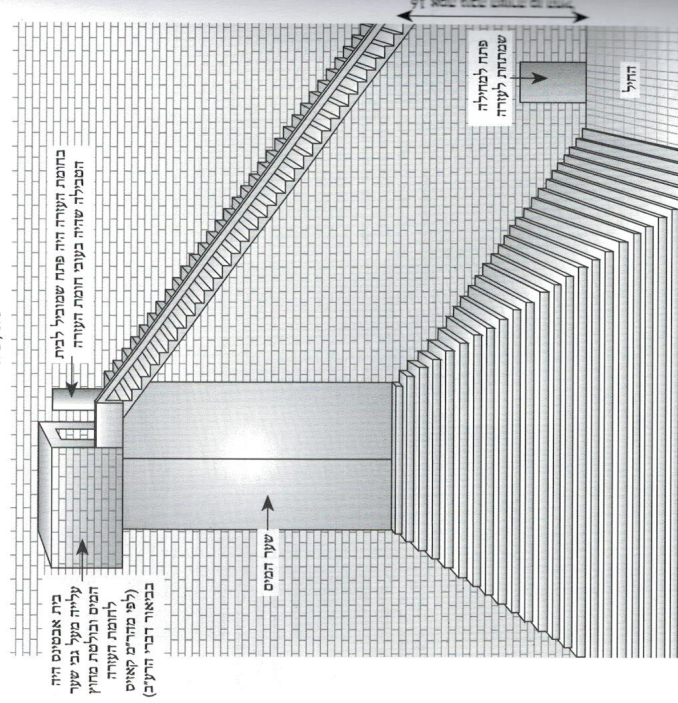
מלוח מלוח מלוח מלוח

'סוֹבֵלְמַט' מִבְּמֵה 'לִקְוֵה' מִן זֶה יִקְרָא מִזְמַנָּה וְזֶה אֵל
 לְפָנֶיךָ יִשְׂרָאֵל וְזֶה אֵל עִבּוֹן לֹא יִשְׂרָאֵל 'לִבְּמֵה' וְזֶה יִשְׂרָאֵל מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה מִזְמַנָּה

מלוח מלוח מלוח מלוח

2. בית אבטינס

בית אבטינס - שם זה מוקדם קשורת, והיה עלייה חוצת מעל גבי שער המים, ושם כח עומד כשומר. בית אבטינס לא נבדקש בקדושת העזרה, והבנו השומר היה יכול לשבת שם, והוא עור מקומו של בית אבטינס בפפת העזרה אחר ים. (עיר ועיר, מהירם קאוס במסורת פיא, מיא, תפאי, יומא ים, א)

בית המבילה - על גבי שער המים היה בית המבילה, והיה מעוב חומת העזרה. בית המבילה לא נבדקש בקדושת העזרה, ולכן הכניסה הבאים לעברו במקדש שהיו מחויבים לשבול קודם שיכנסו לעזרה, והיו יכולים לעלות ולשבול כאן (יומא ים, א ודישי שם דיה מוסף)

שער המים - שער המים היה בדרום העזרה מעל מקום המנוח דרך שער זה היו מבכנים את עלויות המים לניסוך וחיטוי על גבי המנוח בת המנוח (מדות פב, מי ותפאי ליאי שם את ליל) מכל העשרים היו מדרגות שורדות לוח (מהירם קאוס מירות פיא, מיז) והוא עור מקומו של שער המים בפפת העזרה אחר ים.

אחר המבילה - לולא במשעמנו מבואר שכן שאר קרי היה יורד מבית המוקד למחילה החולבת מתחת לעזרה. מנוח מחילה החולבת אל שער המים מבחוץ, ושם היה עולה לבית המבילה ושוב, והוא עור צור 5 (מהירם קאוס מירות פיא מוח דיה בפפת, ומאי כן בדעת הרעיק)

עיקר תוספות יו"ט

לוח ושומרים לחוד. גמרא: (2) הגיזין. לא שמעתי טעם למה נקרא כן. מפרש: (7) ואפילו היו אותו עליות מקצתן בעזרה, יכול כהנים לישב כשהיו עיפים, דגים ועליות לא נתקדשו. ובעזרה אין אדם כול לישב, דאין ישיבה בעזרה מפרש: (8) והם כהנים מחותם משלוש עשרה. ולפי שעיני לא הגיעו לעשות עבודה, עבדו לוח ושומרים, אותן שיכולין לעבוד אנו רוצין לשמור, וגם אין מניחין אותן לשמור. מפרש: (9) ובלשון אשכנז געוועלי"ב: ישנים

הַמְקֻדָּשׁ! בְּבֵית אַבְטִינִים,² בְּבֵית הַנִּיצוֹץ,³ וּבְבֵית הַמֶּוֹקֵד.⁴ בֵּית אַבְטִינִים וּבֵית הַנִּיצוֹץ הֵיוּ וְבֵית הַמֶּוֹקֵד פָּתַח. עֲלִיזוֹת, וְהַרְבֵּיבִים שׁוֹמְרִים שָׁם. בֵּית הַמֶּוֹקֵד, פָּתַח, וּבֵית גְּדוֹל הָיָה, מֶקֶף רוֹבְדִים שֶׁל אֲבָן.⁴

1. בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש

פ"א, מ"א
 ב"א אבטינס - ראה מקומו בפפת העזרה אחר ים
 ב"א תניצא - ראה מקומו בפפת העזרה אחר כ"ב
 ב"א המוקד - ראה מקומו בפפת העזרה אחר כ"ב

עיקר מפרשים

"וְהַרְבֵּיבִים שׁוֹמְרִים שָׁם" בעתרי"ט (ט"ז ה) הנבאה דעת המפרש, שהם כהנים פחותים מגיל שלוש עשרה. תפאי" (ט"ז ג) דחה דבריו, שאין לסמוך על שמירת קטנים, ופירש שהינם כהנים פחותים מגיל עשרים.

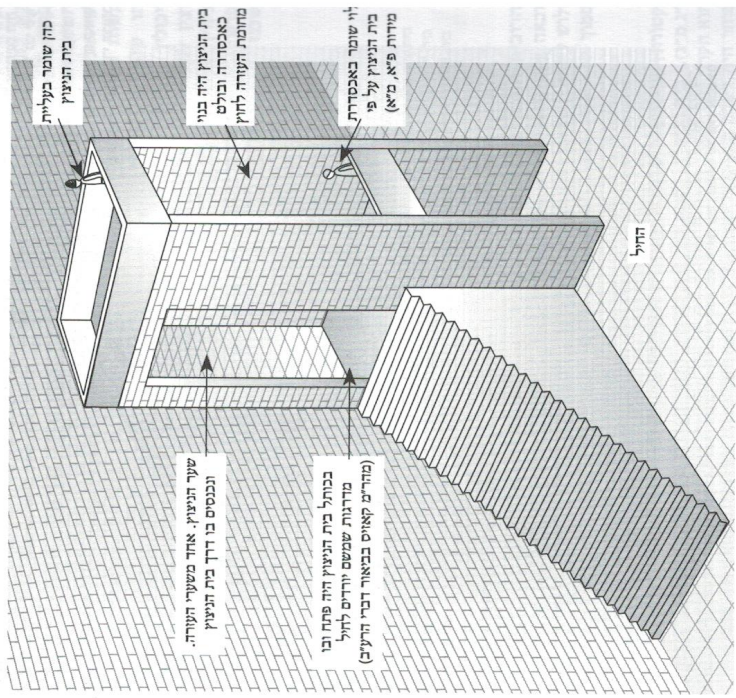
הקטורת; וכן למקוה המצידה, המיעדת לטבילה לפני הכניסה לעזרה (תפאי"ט ט"ז ב, ובמסכת יומא פ"ג מ"א). בית הניצוץ: לשכה מעל שער הניצוץ, והשער המערבי מבין ארבעת השערים בצפון העזרה, והוא הקרוי שער יכניה. לשכה זו הייתה בגובה על גבי אבסדרה, שעליה עמדו כהנים במשמרת המקדש; ומחוץ היה לשבת שם, מפני שגגות ועליות לא התקדשו; ומדרגות היו מבחוץ לעלות לאבסדרה זו. לשכת בית הניצוץ קרויה כן, מפני שהיה בה אש תמיד מצפים שמקיימין ניצוץ לזמן מרובה, נגבוי (מלאכת שלמה). בית המוקד: בית גדול עם ארבע לשכות בפנינתו, הבנו כשער המזרחי מבין ארבעת השערים שבצפון העזרה, הוא שער השירי. בית המוקד מיועד למקום שינה לכהני בית אב, וקרוי כן, מפני שהיה שם אש הדולקת תמיד, לצורך חימום הכהנים שהיו ששנים שם ומיהלכים יתפיים על רצפת השירי של העזרה ולבדשים כהנה דקה בלבד (תפאי"ט ט"ז א); ולצורך המנוחה, שאף שהאש יורד מושממים מצוה לביאש משל הירוש (תרי"ח) בשם הרי"ח, לדעת רש"י (יומא טו ע"ב) בית המוקד היה בנוי חיצו בקירי והחיצו בחול והכהנים ישנו בחיצו שבחוץ, ולדעת התוס' (בית הבחירה פ"ה ט"ו) חולו היה בנוי בחול בין העזרה והחיל, והלשכות הדרומיות היו פתוחות לעזרה וקדושות.

משנים ואחרים

בית אבטינס: ארבעת שערים היו בחומת העזרה מדרום. השער המזרחי שבהם הוא שער המים. מעל שער המים הייתה כניס אבסדרה, שעליה עמדו כהנים במשמרת המקדש, ומדרגות היו מבחוץ לעלות לאבסדרה זו. מהאבסדרה היו נכנסים לשכת בית אבטינס, המיעדת לעשיית

אצטבאות סביב, של אבני גזית, היו משוקעות בכוחל ויוצאות מן הכוחל לתוך בית המוקד לצד הקרקע, ועל גביהן אבנים אחרות

3. בית הניצוץ
פ"א, מ"א (על פי מדרות פ"א, מ"ה והמפרשים שם)

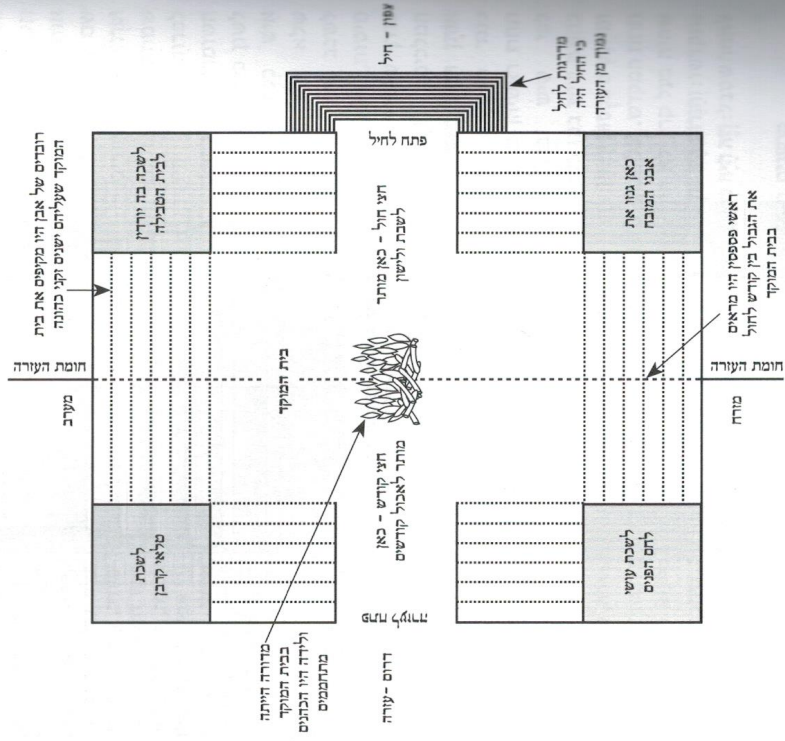

בית הנצוץ הוא בניו כאבסדרה לפני שער הנצוץ, ועל בניו עלייה היא עליית בית הנצוץ וחסו שומר כהן, והוא אחד ממשלשה מקומות שהתבנים שומרים שם. וכבוד התפא"י שאורה עלייה לא היתה מקורה. פתח היה בכחול בית הנצוץ ומשם מדרגות יורדות לחיל (מדרגים קאוסים בבנין דברי הרע"ב) מקומו של בית הנצוץ ראה פתח העזרה אות כד.

בטעם הדבר שקראו שמו בית הנצוץ כתב הרא"ש בפ"א, מ"א במסכת תמיד, שלפי שהיה אבסדרה פתוחה מרוח אחר, נצוץ חמה מנצוץ בה חסו ואורה מרובה, לכן נקרא בית הנצוץ, ובתפא"י כתב (בפרקו אות ג) שקראו המוסים בית הנצוץ על שם האש שהיה בבורת שם תמיד, שאש תבהה אש הנערכה מדרג לבהה אש במסך ואף על פי שהיתה אש גם בבת המוקד, שם היו מבערים עצים בלדת מרובה ואש כו או אהה מתקיימת תמיד, ואילו בבית הנצוץ היו מבערים עצים כאילו שמתקיימים נצוץים שלום וכן מרובה, אומנם התייחס (במסכת תמיד פ"א, מ"א) מנצוץ כעם פרוש הרי"ה למסכת יומא טו, ב, שאש למערכה היו מביאים מבית המוקד, שהאש בבית המוקד לא כבתה לעולם.

4. בית המוקד
פ"א, מ"א

סדר הליכות כמאן מצויר על פי מסכת מדרות פ"א משניות ו-ח.
אמנם בפרק ג משנה ג מתואר סדר הליכות באופן אחר, וראה שם צויר 23

בית המוקד כפיפה היה. אין פירושו שהיה כולו בניו בכיפה אלא גגו היה בניו בעזרת כיפה לפי שלא היתה עלייה על בניו (מדרגים קאוסים). מקומו של בית המוקד במפת העזרה ראה אות כו

לשבת עושי יורדו לבית הטבילה והבילה למחוללה שהלכה מצפון לדרום מתחת לעזרה והגיעה אל שער החסו שם היה בית הטבילה (ראה צויר 5, ע"פ מדרגים קאוסים במסכת מדרות) ומבואר ברע"ב ובתפא"י, במסכת מדרות פ"א, מ"ז, שהיתה בלישבת זו מדרגה נוספת שבה מתחמם כהן שהוא קרי לאוהר שסבל בבית הטבילה, ולכן נקראת במסכת תמיד פ"א, מ"ג, לשבת בית המוקד

ועשנויות המשנה שדורבים של אבן תקופו את כל בית המוקד אין על פי שהיה מותר לישון רק

זה סימנו שיש אדם שם, ולא היה נכנס: **וְנִסְתַּפֵּף**. קיומו המים שעל בשרו: **בְּאֵזֶשׁ לוֹ**. בבית המוקד: **עַד שֶׁתִּשְׁעָרִים וְנִפְתְּחוּ**. היה יוצא והולך לו לחוץ. לפי שטבול יום משתלח חוץ לעזרה, כדאמרינן ב"אלו דברים" (פסחים סזג), "וְכָל זֶבֶ" (במדבר הג), לרבות בעל קרי(ים): **ב לְתוֹמֵי אֵת הַמִּזְבֵּחַ**. תרומת הדשן: **מִשְׁפָּחִים וְטוֹבֵל**. שלא היה אדם נכנס לעזרה לעבוד עבודה אפילו טהור, עד שהוא טובל: **וְכִי בָאִיו שְׁעַר הַמִּזְבֵּחַ**. באיזו שעה המונה בא. כלומר, מי איכא זמן קבוע לביאת הממונה, דאמרת שהיה משכים וטובל קודם ביאת הממונה?

אלא דאי לא היה זמן קבוע לביאתו, שלא כל העיתים היו שוות, שפעמים היה בא הממונה מקרות הקָבֵר וכו'. והלכך מי שהיה יוצא לתרום היה משכים כל מה שהיה יכול, ואחר כך היה בא הממונה דופק עליהם לאותם שבבית המוקד, והם היו פותחין לו: **מקריאת**

מושגים ואחרים
 חירום הדשן: הכהן שבה בפניו על חוץ למזבח קומץ גתלים, ונותן במזבח, והניח ביריחו שלשה טפרים ממנו, ונשאיו לולל כבשנה ד'. יש אומרים שנתחבב פתחו האבות על דל דה וצמ

עיקר מפרשים
 "עד שהשערים נפתחים?" עין פירוש הר"ב בסוף פרק קמא דמדות: דופק

עיקר מפרשים
 "עד שהשערים נפתחים?" עין פירוש הר"ב בסוף פרק קמא דמדות: דופק

רק מדרבנן, ודקלו עליו

שהוא מונה ליד ומתנה לידה לטבול יום

לעזרה עד הערב שמש.

אבל רשאי להישאר בבית המוקד בחציו שבחול עד פתיחת השערים, לפי

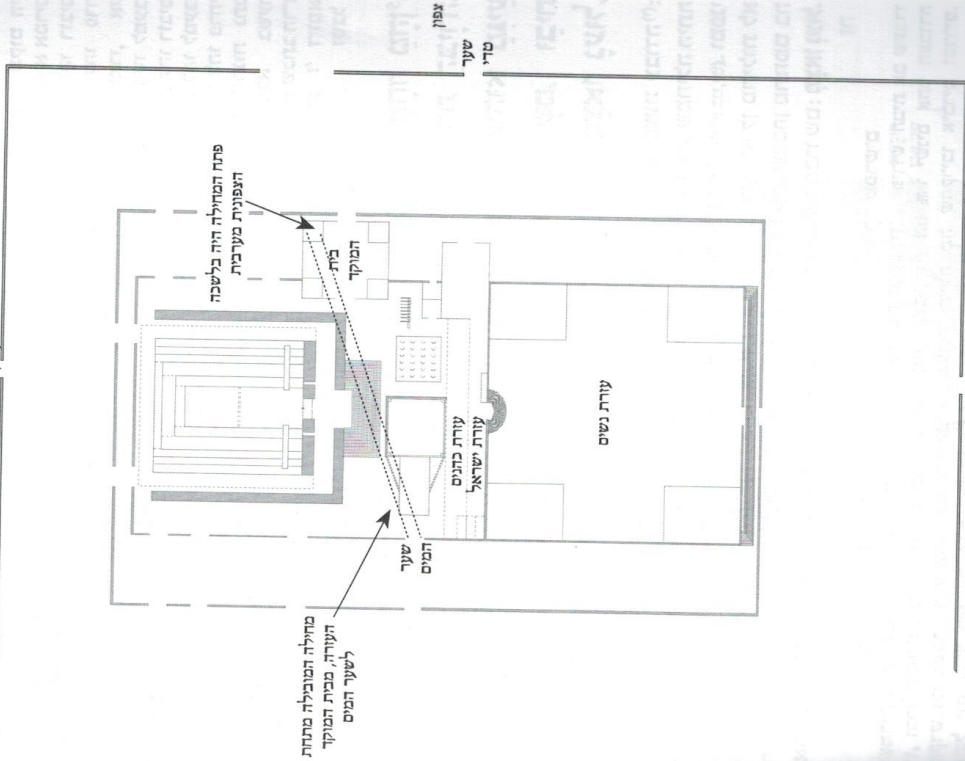
שהוא מונה ליד ומתנה לידה לטבול יום

לעזרה עד הערב שמש.

אבל רשאי להישאר בבית המוקד בחציו שבחול עד פתיחת השערים, לפי

שהוא מונה ליד ומתנה לידה לטבול יום

5. ארע קרי לאוד מזו פ"א, מ"א שער קיפונס מערב

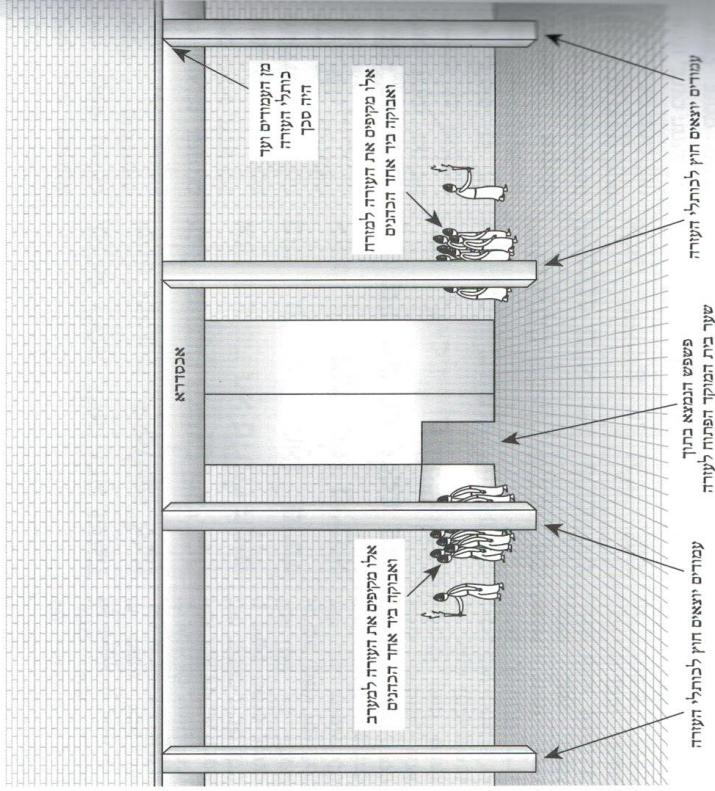

שער שושן מורח

כוח שאריתו לו קרי, היה פונה ללשכה הצגנית מערבית שבבית המוקד ומשם ירד במחילה לבית המדרגות מאחורי (מזרח) פ"א מ"א בנספחה ובאר בן ביעת הרע"כ) שמדברי הרע"כ שכתב שהמתן היה הולך לבית המבילה דרך המחילה ולא

7. אלו הולכים באכסדרה דרך המזרח ואלו הולכים באכסדרה דרך המערב

פ"א, ס"ז

אכסדראות הקיפו את כתלי העזרה מסביב. האכסדראות היו בנויות מעמודי אבן ותקרה התמסכת על כותלי העזרה ועל העמודים. הכתנים היו נכנסים דרך הפשפש שבשער בית המוקד לעזרה ומקיפים את העזרה מתחת האכסדראות ובודקים שכל כלי המקדש במקומם

עיקר מפרשים
מ"ג, ס"ז — 3 טבלה

סריקת העזרה והכנת מנחת החבייתין
<p>הכתנים נכנסו מבית המוקד לעזרה, דרך שער קטן שהיה בתוך השער הגדול שבנייהם. הכתנים נחלקו לשתי כיתות ושתי אבוקות של אור בידם; אלו הולכים באכסדרה (תקרה) על עמודי אבן, צמודה לחומת העזרה מכפנים) למזרח, ואלו הולכים באכסדרה למערב, ומקיפים את העזרה מכפנים ובודקין שכלי השרת מונחים במקומם כראוי, ונפגשים</p> <p>מלפניהם הונחו הכתנים והציגו ע"ה לט"ז ויחליתו בהם ויחליתו</p>

דבי עובדיה מברטנאוא

מקריאת הנגה. אית דמפרשי, קריאת התרנגול. ואית דמפרשי, כהן שהיה רגיל לקרות בכל יום סמוך לעלות השחר: מי שְׁטַבֵּל יבוא ויפייס. כל אותן שהיו נותנים לבם לתרום, היו

טובלים קודם שיבוא הממונה, ואחר כך היו מטילין פייס ביניהן, הוא הגורל, ומי שבא לו הגורל הולך ותרם. סדר הגורל ומעשהו, מפורש פרק ב' דינמא: ג פְּשֻׁשׁ.

פתח קטן שבתוך גופו של פתח גדול, ובו היו נכנסים מבית המוקד לעזרה(ס): אלו היו הולכים באכסדרה שבעזרה. דרך המזרח. שהיו אכסדראות סביב לעזרה

עיקר תוספות יו"ט

מורה על המקיש בפתח בנחת, כמו "קול דודי דופק" (שה"ש הר"מ: ד"ל) ופיס. בכאן, בחצי בית המוקד הבנוי קדוש. דאין מטילין פייס בלא בעזרה במקום קדוש, דתניב, "בבית אלהים נהלך בְּנֻשׁ" וכו' (תהילים נה, טו). ואף על גב דשאר פייסות היו בלשכת הגזית כו', התם היינו טעמא מפני שאותם הכתנים שהיו בעזרה היו קרובים ללשכת הגזית והתם היו מפיסין; אבל הכא כיוון דהיו בבית המוקד, שעדיין לא ירדו לעזרה, ואיכא נמי בבית המוקד מקום מקודש, היו מפיסין התם. ובעזרה וכו' אי אפשר לפייס וכו'. מפורש. אבל הר"מ כתב, ויפייסו בלשכת הגזית פייס ראשון ושני: (פ"ו) ורח סתמא, רבי יהודה דמידות פרק קמא משנה ז', דאמר, פתח קטן היה לו וכו'. מפורש: (פ"ו) בידם. ובלילי שבת כתב הר"מ דאין

לא כל העתים שוות, פעמים שהוא בא מקריאת הגבר, או סמוך לו מלפניו או מלאחריו. הממנה בא ודופק(י) עליהם, והם פתחו לו. אמר להן, מי שְׁטַבֵּל יבוא ויפייס(י). הפייס, זכה מי שזכה: ג נטל את

ונכנס מבית המוקד לעזרה, ונכנסו אחריו ושתי אבוקות של אור בידם(י). ונחלקו לשתי כיתות, אלו הולכים באכסדרה דרך המערב.

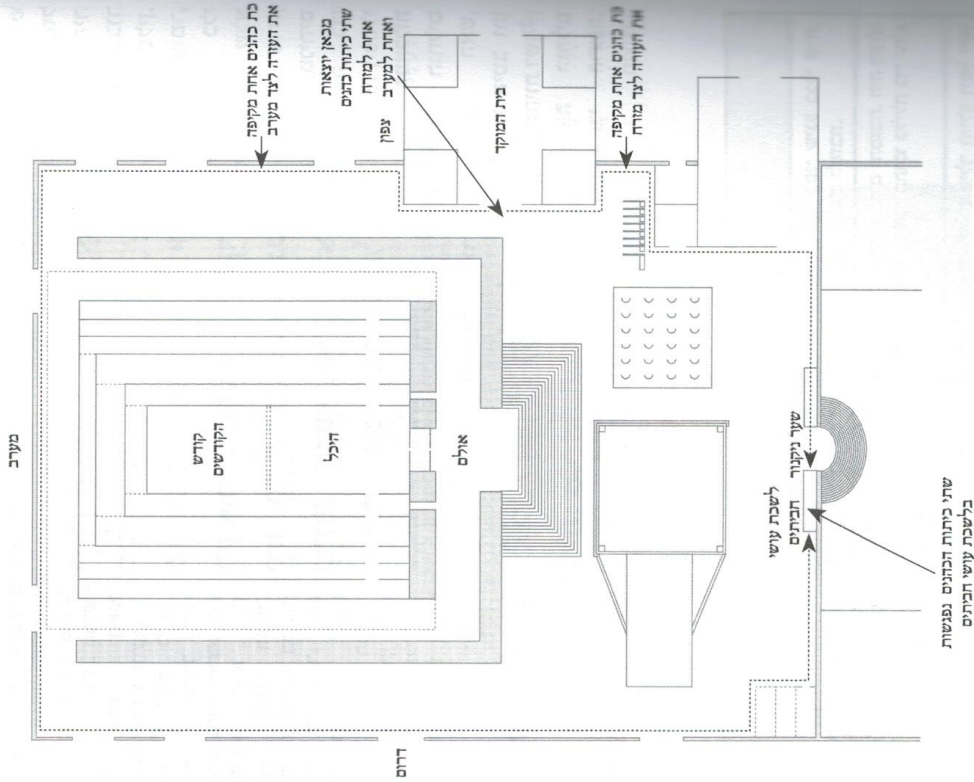
עיקר מפרשים
"זכה מי שזכה".
"לכאורה הוא כפילות לשון, ונראה שרצה לומר שאע"פ שהפילו גורל, מה' כל משפטיו, ורק מי שראוי וכויו לכך משמים הוא הוא שזכה ג לשכת חבייתין: לשכת עושי הביתין היחוד בגורל" (תפא" ס"ק לו). ג הקדמה: משנתנו בקודש בתוך עזרת ישראל, במזרח העזרה מדרום עוסקת בסריקת העזרה לוודא שכלי השרת לשער ניקונו. כלשכה זו הכינו את מנחת מונחים במקומם כראוי, ובהעמדת כתנים להכנת החבייתין, וכן י"ב חלות שמקריבין משל כהן מנחת החבייתין. "פתח את הפשפש": "כי שער גדול בכל יום, מתציתן בכוך אחר המיד של

6. פתח את הפשפש ונכנס מבית המוקד לעזרה פ"א, מ"ג

ראח עזר 4 בית המוקד, וראה שם שער בית המוקד הנפתח לעזרה ופשפש

8. סדר הילוך הכהנים המקופים את העזרה לבדוקה

פ"א, ט"ז

מזרח

דרום

דאין בידי אור, אלא בודקין בנרות הדולקים שם מערב שבת. ואף על גב דאין שבות במקדש. הכא גזרי, דלישא אבוקה של נר בידו קרוב לירדאי להטות הנר, שהוא מבעיר ממש: (י) כלומר, רחוק מכותלי העזרה. ואמרינן במי דשל בנין היי, כלומר של

אבנים. דהא כתיב, "לא תפע לך אֶפְרָה פל עץ אֶצֶל מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים טז, כא), והכי קאמר, לא תטע לך אפרה וכל עץ אצל ג' בצפון, כדנתן בפרק ג' משנה ג': (ט) הכל וכו'. כפל לשון. מפרש: (כ) העמידו כו'. לאו דחביתין קדימי, שאין הסדר שניו כן לקמו; אלא מעמיד אותם להחם חמין לדבוכה. גמרא: (כא) הזהר אף על פי שהוא יורד בדבר, צריך להזהירו, שהוא הולך יחידי ושמא ישכח ויגע, ומתוך שמזהירין אותו זוהר. מפרש: (כב) עד וכו'. דלינה פוסלת מן קידוש ידים ורגלים, וצריך לחזור ולקדש. מפרש: (כג) והוי וכו'.

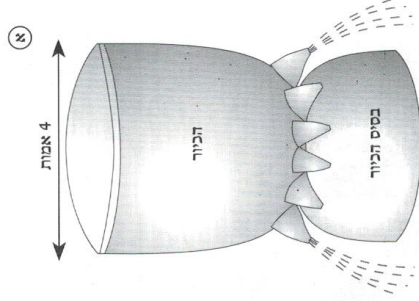
כל זה היה אמור לו, הדי המחנה נתונה וכו'. מפרש: (כד) במערבו. כלומר, באלכסון היא נתונה, ממוצעת בין כבש למזבח, בזווית הכבש היא נתונה אצל מקום שכלה הכבש, דהיינו בין הכבש למזבח. מפרש: (כז) אין וכו'. שבין אולם למזבח אין אדם יכול ליכנס בהן אלא בשעת עבודה, וכבש הוא כמזבח לכל דבר וכדנתן סוף פרק ט' דחבתים. מפרש: (כח) ולא נר וכו'. לפי שהולך יחידי. מפרש. ונראה לי שרוצה לומר, ממשו שהולך יחידי הוה אמינא שיהיה נר בידו, קא משמע לן מתניתין דלא:

הִגְעוּ אֵלָיו וְאֵלֹהֵי אֱמֵרוּ שְׁלוֹם, הִכֵּל שְׁלוֹם⁸ (יט). הַעֲמִידוּ עוֹשֵׂי חֲבָתִים (כ) לַעֲשׂוֹת חֲבָתִים: ד' מִי שִׁזְבַּח לְתָרוֹם אֶת הַמִּזְבֵּחַ, הוּא יִתְרוֹם (נא) הַמִּזְבֵּחַ, וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ, הִזְהֵר (כב) שְׁמֵא תִגַּע בְּפֶלִי, עַד שִׁתְּקִדֵּשׁ יָדֶיךָ וְרַגְלֶיךָ (כג) מִן הַפִּיּוֹר, וְהָיוּ הַמַּחְתָּה (כד) נִתְּנָה בַמְּקִצוֹעַ בֵּין הַכֶּבֶשׂ לַמִּזְבֵּחַ בַּמַּעֲרָבוֹ (כה) שֶׁל כֶּבֶשׂ. אֵין אָדָם נִכְנָס (כו) עִמּוֹ, וְלֹא נָר בִּידוֹ (כז) אֲלֵא מִהֲלֵךְ לְאוֹר הַמַּעֲרָבָה. לֹא הָיוּ

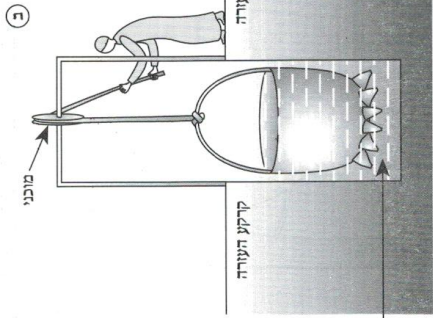
לעזרה מבכמים, עומדים ויוצאים חוץ לכותלי העזרה (י), ומן העמודים ועד כותלי העזרה היה סכך על גביהן, והן קרויין פורטיק'ן בלע"ז. ומן העמודים ולחוץ היה בלא סכך, והמזבח היה שלא במקום הסכך. והיו מתחלקים לשתי כיתות, כדי שיהיו בודקים ורואים כל כלי שרת, שיהיו כולן במקומו בשלום. והיו הולכים באכסדראות העשויות לצד רוח צפוני (יט), אלו מהלכים בה בחציה של צד מזרח ואלו מהלכים בה בחציה של צד מערב, עד שפוגעים זה בזה במקום שעושים מנחת חביתין של כהן גדול, שהיה מביא בכל יום מחציתה בבוקר ומחציתה בערב, והיא היתה סמוך לשער ניקנה, ושם היו אומרים זה לזה "שלום, הכל שלום". כלומר, מצאנו כל הכלים בשלום ולא נפקד מהם כלי: ד' הִזְהֵר שְׁלֹא תִגַּע בְּפֶלִי, במחנה, שהיא כלי שרת. שאין אדם רשאי לקרב אל המזבח ולא לשום עבודה, עד שיקדש ידיו ורגליו: בַּמְּקִצוֹעַ. בקרו

9. כוור ומוכני

פ"א, מ"ד (להבנת סדר הילוכו של הכוור ראה ציור 11)

הכוור לקדש בו הכתובים, את יידיהם ורגליהם. ויטא פני מי מבואר שזו לו 12 דרים לחוצא מיס, ושזיה סמך לכוור בור מיס שבכל לילה היו משקעים את הכוור בתוכו כדי שלא יפסלו תמיס בלינה. ובת עור תנייט שם שזיה רוחבו 4 אמות ואם כן היקפו 12 אמה בקורבו, כדי שזיהו מקום לעינים עשר כתנים לקדש יידיהם ורגליהם ממנו בבת אחת (ועייש שכתב שאפשר שזיהו רחב רק 3 אמות). מקום הכוור ראה מפת העזרה את סו

מ"ס שבבור אינס נפסלים בלינה

היו משקעים את הכוור בבור מיס המסך לו כדי שלא יפסלו תמיס בלינה.

עיקר תוספות יו"ט רבי עובדיה מברטנורא

בקורן זזית: בן קטין. כך שמו של כוור גדול שעשה מוכני לכוור, גלגל הסובב, שעל ידו משקעים הכוור בבור שלא יהיו מימיו נפסלים בלינה, לפי שכל דבר שנתקדש בכלי שרת נפסל

בלינת לילה, וכשהיה משוקע הכוור בבור לא היו מימיו נפסלים. ורמב"ם אומר, שהמוכני הוא כלי סביב לכוור, שלא נתקדש בכלי שרת, ושם היו מניחים המים בלינה, כדי שלא יתקדשו ויפסלו המאכלים

בלינה: המאכלים הפנימיות. האש, שנחאכלו היטב והן קרובים להיות דשן (ב); עבר את הגזלים על גבי הרצפה. משום

לפי שהיו מצד אחד של כבש במוצרו; דהא גובה הכבש, שהוא גובה הרבה אמות, היה מפסיק. מפרש: (כח) ולא וכו', מפני שרוצה לומר, עד שיהיו שומעין לקול העץ שעשה בו קטין וכו', הני ולא היו שומעין את קולו. מפרש: (כט) הגיע עת, לקדש. ועיין פרק ג' משנה ב', ב"ד. מפרש: (ל) ד"אשר תאכל האש, כתוב (ויקרא ו', א) (לא) לצפון. כלומר, לא היה מהלך כדרכו דרך מזרח ויצא חוץ לעזרה, אלא הופך פניו לצפון העזרה, דהיינו לצד המזבח: (לז) הלך וכו', ואם תאמר, הא בעינו בעינו "ויקרא ו', ונהי דכבש כמזבח לכל מיל, מכל מקום היה לנו לקרבו אצל המזבח, ועיין הוא

הגיע לרצפה, של כבש פעשר אמות. צבר את הגזלים על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשה טפחים (כס), מקום עיקר מפרשים

מ"ס' 4 - טבלה

תרומת הדשן פ"א מ"ד	
אזהרה לחורם	הכתנים מוכרים לכוון שזכה בתרומת הדשן, לקדש ידיו ורגליו לפני שיגע בכלי שרת, ושהמזחה לחורמת הדשן מצויה במזבח בזוית שבין הכבש למזבח.
קידוש ידיו ורגליו	הכוון שזכה לתרום דשן, הולך לאור המערכה ובא לכוור שבין האולם והמזבח. היה מעלה את הכיור בעזרת המוכני (גלגל), מבור המים שהכיור היה מושקע בתוכו בלינה כדי שלא יפסלו מימיו בלינה, ומקדש ידיו ורגליו.
תרומת מהמאכלות הפנימיות. ידו לרצפת העזרה ובא למזרח הכבש, כעשר אמות מתחילת הכבש לכוון צפון, וצבר את הדשן על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשה טפחים. המפרשים מוספים האם הדשן נבלע במזמזמו כנס וכמו מוראות העזר ודשו המזבח הפנימי והמגורח	התרום נטל את מוחתת הכסף ועלה לראש המזבח, ופינה גזלים הילך והילך ונטל דשן מהמאכלות הפנימיות. ידו לרצפת העזרה ובא למזרח הכבש, כעשר אמות מתחילת הכבש לכוון צפון, וצבר את הדשן על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשה טפחים. המפרשים מוספים האם הדשן נבלע במזמזמו כנס וכמו מוראות העזר ודשו המזבח הפנימי והמגורח

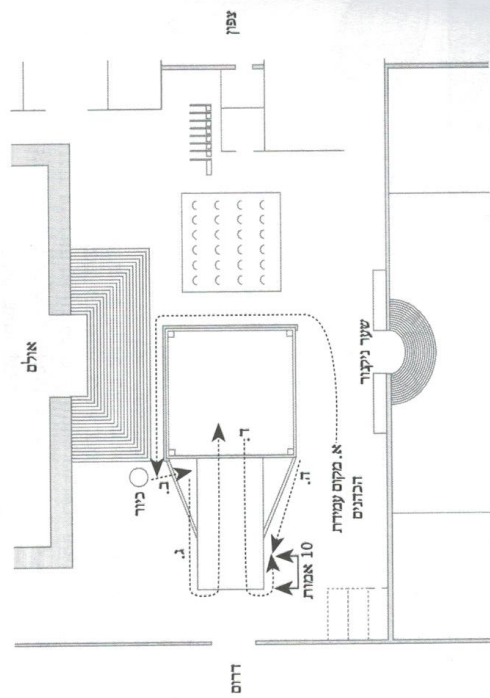
הוא רחוק מן המזבח עשרים אמה. ואמר לי רבי, דמ'ו'שליף" (ויקרא א, מט) וגו' דכתיב במזבחה נוצה דייקנין, דקיס ליה לרבנן דלא מיקרי השלכה פחות מעשרים אמה, ועולת העוף היא נעשית על קרן דרומית מזרחית. הלכך מניח את הדשן רחוק מן המזבח עשרים אמה, מקום שנותנים שם מוראה ונוצה וכו'. מפרשי: (לג) מוראת כו'. וכל אלו נבלעים במקומן. אבל תרומת הדשן נראה לי דלא היתה נבלעת, כדמוכח ביזמא דף כ"א ובכריתות דף י"ז. מפרשי: אבל התוס' משום דכתיב "וְשָׂמוּ", ודרשינן (תמורה דף ל"ד ע"א), "וְשָׂמוּ" - כולו, "וְשָׂמוּ" - שלא יפזר:

ראוהו

11. סדר תרומת הדשן

פ"א, מ"ד

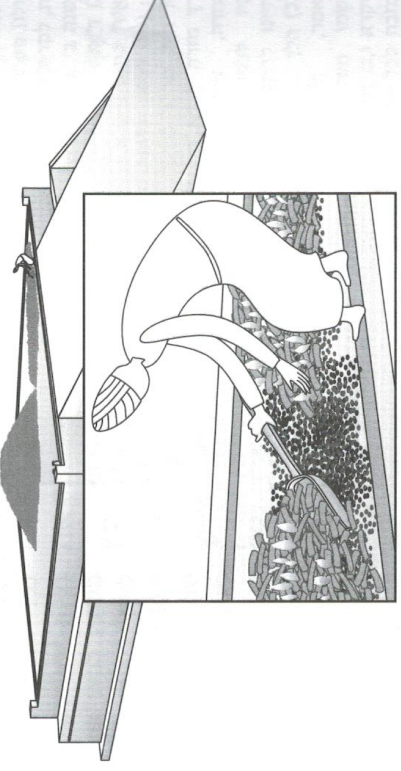
מערב

4. הכתן שוכה לתרום את תרומת הדשן יוצא במקום עמידת הכנסים והולך לכיור לקדש ידיו ורגליו. ולא היו אוזני הכנסים רואין אותו לפי שהמזבח מסתיר אותו מעיניהם (תרי"ט בשם המפרש למסכת תמיד).
5. לאחר שקדש ידיו ורגליו היה לוקח את המזבחה שהיתה נטונה בזווית שבין הכבש למוזבחי.
6. עלה עם המזבחה בכיור לראש המזבח לתרום את הדשן.

10. ופנה את הגחלים הילך והילך חתה מן המאכלות הפנימיות

פ"א, מ"ד

מפנה את הגחלים אילך ואילך חותה מן הגחלים שנתאכלו כליב האש (הכנסים הלכות תמידים ומוספים פ"ב הי"ב)

